

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA¹⁾**

z dnia 2011 r.

w sprawie zadań służby medycyny pracy, których wykonywanie przez osoby niebędące lekarzami wymaga posiadania dodatkowych kwalifikacji, rodzaju i trybu uzyskiwania tych kwalifikacji oraz wzorów stosowanych dokumentów

Na podstawie art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 125, poz. 1317, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zadania służby medycyny pracy określone w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy, zwanej dalej „ustawą”, są wykonywane przez pielęgniarki, które ukończyły kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących lub uzyskały tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących.

2. Zadania służby medycyny pracy określone w art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy są wykonywane przez pielęgniarki uprawnione do wykonywania szczepień ochronnych zgodnie z odrębnymi przepisami.

3. Zadania służby medycyny pracy określone w art. 6 ust. 1 pkt 6 lit. a-d, art. 7 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy oraz art. 17 pkt 2, 3 i 6 ustawy w zakresie realizowanym przez pielęgniarki, są wykonywane przez pielęgniarki, które uzyskały tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących.

§ 2. 1. Tryb uzyskiwania kwalifikacji, o których mowa w § 1, określają przepisy o zawodach pielęgniarki i położnej.

2. Dokumentem potwierdzającym posiadanie kwalifikacji, o których mowa w § 1:

- 1) ust. 1 i 2 – jest zaświadczenie o ukończeniu kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących,

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej - zdrowie na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 216, poz. 1607).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 141, poz. 1011 oraz z 2008 r. Nr 220, poz. 1416 i Nr 234, poz. 1570.

- 2) ust. 3 – jest dyplom uzyskania tytułu pielęgniarki specjalisty / pielęgniarza specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących – których wzory określają przepisy o zawodach pielęgniarki i położnej.

§ 3. 1. Za równorzędne z posiadaniem kwalifikacji, o których mowa:

- 1) w § 1 ust. 1 i 2 – uznaje się ukończenie przez pielęgniarkę, przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, kursu kwalifikacyjnego dla pielęgniarek środowiskowych sprawujących opiekę nad pracownikami w środowisku pracy;
- 2) w § 1 ust. 3 – uznaje się ukończenie przez pielęgniarkę, przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa środowiskowego.

2. Dokumentem potwierdzającym posiadanie kwalifikacji, o których mowa w:

- 1) ust. 1 pkt 1 – jest zaświadczenie o ukończeniu kursu kwalifikacyjnego dla pielęgniarek środowiskowych sprawujących opiekę nad pracownikami w środowisku pracy;
- 2) ust. 1 pkt 2 – jest zaświadczenie o ukończeniu specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa środowiskowego.

§ 4. W okresie 5 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia zadania, o których mowa w § 1 ust. 1, mogą wykonywać również pielęgniarki, które w dniu wejścia w życie rozporządzenia:

- 1) wykonują zadania służby medycyny pracy i są w trakcie kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących lub szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących;
- 2) wykonują zadania służby medycyny pracy i posiadają co najmniej 3 letnie doświadczenie w tym zakresie.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.³⁾

MINISTER ZDROWIA

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 15 września 1997 r. w sprawie zadań służby medycyny pracy, których wykonywanie przez pielęgniarki wymaga posiadania dodatkowych kwalifikacji, rodzaju i trybu uzyskiwania tych kwalifikacji oraz rodzajów dokumentów potwierdzających ich posiadanie (Dz. U. Nr 124, poz. 796), które na podstawie art. 3 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o służbie medycyny pracy (Dz. U. Nr 220, poz. 1416) utraciło moc z dniem 28 czerwca 2010 r.

Projekt z dnia 17.03.2011 r.

DYREKTOR
Departamentu

2

Władysław Puzoń
radca prawny

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Zdrowia Publicznego

Władysław Kłosiński

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o służbie medycyny pracy (Dz. U. Nr 220, poz. 1416), zmieniającym upoważnienie ustawowe zawarte w art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 125, poz. 1317, z późn. zm.), minister właściwy do spraw zdrowia może określić, w drodze rozporządzenia, zadania służby medycyny pracy, których wykonywanie przez osoby niebędące lekarzami wymaga posiadania dodatkowych kwalifikacji, rodzaj i tryb uzyskiwania tych kwalifikacji oraz wzory stosowanych dokumentów, mając na względzie konieczność zapewnienia właściwego poziomu świadczeń oraz biorąc pod uwagę konieczność ochrony danych osobowych osób poddanych badaniu.

Do dnia 27 czerwca 2010 r. projektowaną materię regulowało rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 15 września 1997 r. w sprawie zadań służby medycyny pracy, których wykonywanie przez pielęgniarki wymaga posiadania dodatkowych kwalifikacji, rodzaju i trybu uzyskiwania tych kwalifikacji oraz rodzajów dokumentów potwierdzających ich posiadanie (Dz. U. Nr 124, poz. 796). Stosownie do art. 3 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o służbie medycyny pracy, na skutek upływu 18-miesięcznego terminu zachowania mocy obowiązującej, przestało ono obowiązywać począwszy od dnia 28 czerwca 2010 r. Niemniej jednak ustawodawca pozostawił ministrowi właściwemu do spraw zdrowia możliwość określenia dodatkowych kwalifikacji wymaganych przy wykonywaniu niektórych zadań służby medycyny pracy od osób niebędących lekarzami, rodzaju i trybu ich uzyskiwania oraz wzorów stosowanych dokumentów. Mając na względzie powyższe, po otrzymaniu opinii Konsultanta Krajowego w dziedzinie medycyny pracy oraz stanowiska Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych, podjęto prace nad wydaniem nowego aktu prawnego regulującego przedmiotową materię.

W porównaniu z rozporządzeniem Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 15 września 1997 r. w sprawie zadań służby medycyny pracy, których wykonywanie przez pielęgniarki wymaga posiadania dodatkowych kwalifikacji, rodzaju i trybu uzyskiwania tych kwalifikacji oraz rodzajów dokumentów potwierdzających ich posiadanie, w projekcie rozporządzenia:

- 1) zrezygnowano z przepisu dotyczącego prowadzenia rejestru pielęgniarek posiadających dodatkowe kwalifikacje wymagane do wykonywania zadań służby medycyny pracy oraz określenia wzoru tego rejestru, jak również wzoru zaświadczenia o dokonaniu wpisu do rejestru, a także treści pieczętek używanych przez pielęgniarki, z uwagi na fakt, iż do zamieszczenia ww. regulacji w projekcie rozporządzenia nie uprawnia treść upoważnienia

ustawowego zawartego w art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy;

- 2) wskazano, że szczepienia ochronne będą wykonywane przez pielęgniarki uprawnione do wykonywania szczepień ochronnych, na podstawie odrębnych przepisów;
- 3) wskazano, że dokumentami potwierdzającymi posiadanie przez pielęgniarkę dodatkowych kwalifikacji wymaganych przy wykonywaniu niektórych zadań służby medycyny są odpowiednio zaświadczenie o ukończeniu kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących albo dyplom uzyskania tytułu pielęgniarki specjalisty / pielęgniarza specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących, których wzory określają przepisy o zawodach pielęgniarki i położnej; powyższa zmiana wynika z konieczności dostosowania terminologii do przepisów regulujących kształcenie podyplomowe pielęgniarek, tj. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2003 r. w sprawie kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych (Dz. U. Nr 197, poz. 1923), realizującego upoważnienie ustawowe zawarte w art. 10u ustawy z dnia 5 lipca 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1217 i Nr 219, poz. 1706).

Jednocześnie w projekcie rozporządzenia wprowadzono przepis zrównujący posiadane przez pielęgniarki kwalifikacje w postaci:

- 1) kursu kwalifikacyjnego dla pielęgniarek środowiskowych sprawujących opiekę nad pracownikami w środowisku pracy, ukończonego przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, z kursem kwalifikacyjnym w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących, ukończonym w trybie przepisów o zawodach pielęgniarki i położnej;
- 2) specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa środowiskowego, ukończonej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, z uzyskaniem tytułu specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących, w trybie przepisów o zawodach pielęgniarki i położnej.

W ocenie projektodawcy ww. kwalifikacje są wystarczającą gwarancją prawidłowego wykonywania zadań służby medycyny pracy, o których mowa w § 1 projektu rozporządzenia.

Za dokumenty potwierdzające posiadanie przedmiotowych kwalifikacji uznano odpowiednio zaświadczenie o ukończeniu kursu albo zaświadczenie o ukończeniu specjalizacji.

Ponadto w projekcie rozporządzenia wprowadzono przepis przejściowy umożliwiający przez okres 5 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia wykonywanie zadań, o których mowa w § 1 ust. 1, również przez pielęgniarki, które w dniu wejścia w życie rozporządzenia wykonują zadania służby medycyny pracy i są w trakcie kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących lub szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących bądź wykonują zadania służby medycyny pracy i posiadają co najmniej 3 letnie doświadczenie w doświadczenie w tym zakresie.

Niniejszy przepis umożliwi ww. osobom nabycie określonych w rozporządzeniu kwalifikacji niezbędnych do wykonywania niektórych zadań z zakresu służby medycyny pracy.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, w związku z czym nie podlega notyfikacji w trybie przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REALIZACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje regulacja

Zaproponowane w projekcie rozporządzenia zmiany będą oddziaływać na pielęgniarki wykonujące bądź zamierzające wykonywać zadania z zakresu służby medycyny pracy oraz na jednostki organizacyjne służby medycyny pracy.

2. Konsultacje społeczne

Równoległe z uzgodnieniami międzyresortowymi, projekt zostanie przesłany do zaopiniowania w szczególności następującym podmiotom:

- 1) Konsultantowi Krajowemu w dziedzinie medycyny pracy;
- 2) Instytutowi Medycyny Pracy im. prof. dr hab. J. Nofera w Łodzi;
- 3) Instytutowi Medycyny Wsi w Lublinie;
- 4) Instytutowi Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu;
- 5) Forum Związków Zawodowych;
- 6) NSZZ „Solidarność”;
- 7) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych;
- 8) Konfederacji Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
- 9) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”;
- 10) Business Centre Club;
- 11) Związkowi Rzemiosła Polskiego;
- 12) Naczelnej Izbie Lekarskiej;
- 13) Naczelnej Izbie Pielęgniarek i Położnych;
- 14) Centralnemu Instytutowi Ochrony Pracy;
- 15) Federacji Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie”;
- 16) Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Ponadto zostanie umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach internetowych Ministerstwa Zdrowia zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 337).

Wyniki konsultacji zostaną omówione w niniejszej Ocenie po ich zakończeniu.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Przedmiotowy projekt rozporządzenia, zezwalając na wykonywanie niektórych zadań służby medycyny pracy wyłącznie przez pielęgniarki posiadające dodatkowe kwalifikacje, uzyskane w odpowiednim trybie, będzie oddziaływał na rynek pracy, zwiększając szanse pielęgniarek posiadających ww. kwalifikacje, na zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych służby medycyny pracy. Według posiadanych danych kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących ukończyło ok. 3500 pielęgniarek, 75 uzyskało tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa, a 25 pielęgniarek jest w trakcie szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących. Brak jest dokładnych danych dotyczących liczby i struktury pielęgniarek zatrudnionych w służbie medycyny pracy. Szacunkowo można przyjąć, że ok. 500 pielęgniarek (12% zatrudnionych w służbie medycyny pracy) nie ma specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących ani ukończonego kursu kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących. Przyjęty w projekcie przepis przejściowy na okres 5 lat pozwoli na ukończenie kursu lub specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa w ochronie zdrowia pracujących przez wszystkie pielęgniarki, które zgłoszą akces do odbycia szkolenia.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Przedmiotowy projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

7. Wpływ regulacji na zdrowie społeczeństwa

Regulacje zaproponowane w projekcie rozporządzenia będą miały pozytywny wpływ na zdrowie społeczeństwa. Wykonywanie niektórych zadań służby medycyny pracy wyłącznie przez pielęgniarki posiadające dodatkowe kwalifikacje, uzyskane w odpowiednim trybie, stanowi

gwarancję wysokiej jakości tych zadań i tym samym korzystnie oddziałuje na zdrowie osób pracujących.

8. Wpływ regulacji na środowisko

Regulacje zaproponowane w projekcie rozporządzenia nie będą miały wpływu na środowisko.

MINISTER CZŁONEK RADY MINISTRÓW
PRZEWODNICZĄCY STAŁEGO KOMITETU
RADY MINISTRÓW

p. Hanna Skowrońska
10032011
[Signature]

2605

MICHAŁ BONI

DKRM- 142-188(2)/11

Warszawa, 9 marca 2011 r.

[Signature]
[Signature]
PODSEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Zdrowia
Andrzej Włodarczyk
2011-03-09

Pan
Andrzej Włodarczyk
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Zdrowia

Szanowny Panie Ministrze,,

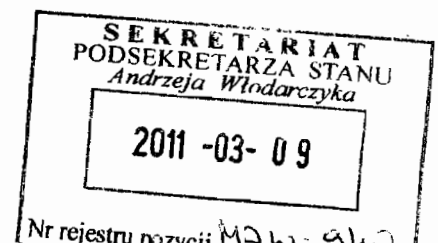
w związku z otrzymanym przy piśmie znak MZ-ZP-M-0212-19451-5/MSK/11 z dnia 28 lutego 2011 r. projektem

rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie zadań służby medycyny pracy, których wykonywanie przez osoby niebędące lekarzami wymaga posiadania dodatkowych kwalifikacji, rodzaju i trybu uzyskiwania tych kwalifikacji oraz wzorów stosowanych dokumentów

oraz w nawiązaniu do § 11 ust. 1 uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz.221 z późn. zm.) informuję, że wskazane byłoby omówienie w OSR wpływu wprowadzenia dodatkowych kwalifikacji wymaganych do wykonywania szczepień ochronnych i niektórych zadań służby medycyny pracy na dostęp do zawodu, a w tym podanie szacunkowej liczby pielęgniarek zatrudnionych obecnie w służbie medycyny pracy, które będą musiały nabyć kwalifikacje określone w projektowanym rozporządzeniu.

Z poważaniem

[Signature]

Warszawa, 2011-03-24

MINISTER ZDROWIA

MZ-ZP-M-0212-19451-6/MSK/11

Wg rozdzielnika

Stosownie do postanowień § 12 ust. 1 Uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 roku - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.), w załączeniu przedkładam projekt rozporządzenia Ministra w sprawie zadań służby medycyny pracy, których wykonywanie przez osoby niebędące lekarzami wymaga posiadania dodatkowych kwalifikacji, rodzaju i trybu uzyskiwania tych kwalifikacji oraz wzorów stosowanych dokumentów, z uprzejmą prośbą o zgłoszenie ewentualnych uwag **w terminie do dnia 20 kwietnia 2011 r.** Niezgłoszenie uwag w powyższym terminie traktowane będzie jako akceptacja projektu.

Ewentualne uwagi proszę również przesłać **w wersji elektronicznej** na adres e – mail: m.skomorowska@mz.gov.pl (tel. 22 53 00 209).

Otrzymują:

1. Minister Gospodarki
2. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
3. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
4. Pan Michał Boni Minister - Członek Rady Ministrów, Przewodniczący Komitetu Stałego Rady Ministrów
5. Prezes Rządowego Centrum Legislacji
6. Minister Edukacji Narodowej
7. Minister Finansów
8. Minister Infrastruktury
9. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
10. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
11. Minister Obrony Narodowej
12. Minister Pracy i Polityki Społecznej

Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU

Adam Fronczak

13. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
14. Minister Rozwoju Regionalnego
15. Minister Skarbu Państwa
16. Minister Sportu i Turystyki
17. Minister Spraw Zagranicznych
18. Minister Sprawiedliwości
19. Minister Środowiska
20. Rzecznik Praw Obywatelskich
21. Przewodniczący Komitetu do Spraw Europejskich
22. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
23. Główny Inspektor Pracy
24. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego
25. Forum Związków Zawodowych
26. Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi
27. Instytut Medycyny Wsi w Lublinie
28. Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu
29. Naczelna Rada Lekarska
30. Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych
31. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej
32. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”
33. Business Center Club
34. Związek Rzemiosła Polskiego
35. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
36. Centralny Instytut Ochrony Pracy
37. Centrum Naukowe Medycyny Kolejowej
38. NSZZ „Solidarność 80”
39. Konsultant Krajowy w dziedzinie medycyny pracy
40. „Porozumienie Zielonogórskie” Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia
41. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego
42. Kolegium Lekarzy Rodzinnych w Polsce
43. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Kielcach
44. Wojewódzki Zespół Medycyny Przemysłowej w Olsztynie
45. Wielkopolskie Centrum Medycyny Pracy w Poznaniu
46. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Katowicach
47. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Gdańsku

48. Podlaski Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Białymstoku
49. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Rzeszowie
50. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Kędzierzynie Koźlu
51. Mazowiecki Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Płocku
52. Małopolski Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Krakowie
53. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy Centrum Profilaktyczno Leczniczemu w Łodzi
54. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Zielonej Górze
55. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy Centrum Profilaktyczno Leczniczemu w Lublinie
56. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Bydgoszczy
57. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy we Włocławku
58. Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy Zachodniopomorskie Centrum Leczenia i Profilaktyki w Szczecinie
59. Krajowa Izba Gospodarcza
60. Związek Województw Polskich
61. Związek Powiatów Polskich